

АҚШ ЗЕРТХАНАЛАРЫНДАҒЫ ЖАЗҒЫ МАШЫҚТАНУ БАҒДАРЛАМАСЫ '2016

БАҒДАРЛАМА ҚҰЖАТЫ:

№	Айқындамасы	Сипаттамасы
1	Бағдарлама атауы:	Ph.D бағдарламасына түсуді қалайтын студенттерге арналған АҚШ зертханаларындағы жазғы машықтануға демеушілік көрсету бағдарламасы
2	Жоба негіздемесі:	Бағдарламаны іске асыру келесі негіздемелерге сүйенеді: 1) АҚШ-тың жетекші ЖОО-на доктарантураға және асперантураға оқуға түсудегі негізгі талаптардың бірі - ғылыми зертханалардағы жұмыс тәжірибесі және зерттеушілік тәжірибенің болуы. Көптеген отандық студенттер қажетті машықтанудан өту мүмкіндігінің болмауы себептерінен қажетті тәжірибе ала алмай, нәтижесінде АҚШ-тың жетекші университеттеріне оқуға түсу және ғылыми қызметін жалғастыру мүмкіндіктерінен айрылып, үмітін үзеді; 2) Бүгінгі күнде отандық жастар ерекше қолдауға мұқтаж. Бұл жоба мықты ғылыми кадрларды құрастыру және құру мақсатында талантты және қазақстандық ғылымды дамытуға мүдделі жастарды қолдау үшін қажет.
3	Жоба мақсаты:	Кем дегенде 10 студентке АҚШ-тың жетекші зертханаларында машықтанудан өту мүмкіндігін ұсыну және келешекте оларға Ph.D оқуына (өз бетінше) түсу мүмкіндігін беру.
4	Жоба міндеттері:	1. Қазақстанның зерттеушілік қызметін және ғылымын дамыту жолында уәждемесі бар үміткерледі іріктеп алу; 2. Студенттерге машықтанудан өту үшін лайықты зертханаларды және профессорларды іздестіруде бырынша қолғабыс көрсету; 3. Машықтануға түсу үшін қажетті ұсынымдар беруге және бағыттап отыруға, көмектесуге дайын кеңесшілер командасын ұйымдастыру.
5	Жоба мерзімі:	2015 ж. қараша – 2016 ж. қыркүйек: 1-кезең: қазан, 2015 ж. – студенттерді ақпараттандыру, хабарландыру 2-кезең: қараша/желтоқсан, 2015 ж. – іріктеу, жеңімпаздарды анықтау 3-кезең: желтоқсан, 2015 ж. – қаңтар, 2016 ж. – үміткерлермен жұмыс (бағдарламаларды іздестіру, профессорлармен хат алмасу, эссе жазу, құжаттарды жинау, зертханаларға сұраныс беру және т.б); 4-кезең: наурыз-сәуір, 2016 ж. – нәтижелерді алу; 5-кезең: мамыр, 2016 ж. – демеушілік көмекті ұсыну; 6-кезең: маусым-тамыз, 2016 ж. – машықтанудан өту; 7-кезең: қыркүйек, 2016 ж. – есеп алу, қорытындылау.
6	Жоба бюджеті:	70 000 USD (төлемдер төлеу күнінің курсы бойынша теңгемен жүргізіледі) Орта есеппен адам басына 7 000 у.е.
7	Жоба серіктестері:	Қазақстанның ЖОО (хабарландыру), ҚР-ның ғылым және білім министрлігі
8	Өту форматы:	Жоба байқау түрінде өткізіледі: 1. өтінімдер негізінде іріктеу; 2. тренинг және сұхбат негізінде іріктеу.
9	Бағыты:	Машықтанудан өтуге демеушілік көмек келесі салалар бойынша ұсынылады: ▪ 9 иеленушіге Natural Sciences бағытында ▪ 1 иеленушіге нутрициология, емдәмі зерттеулері және халық денсаулығы (Nutrition/Food Studies, Public Health) бағытында

Ph.D бағдарламасына түсуді қалайтын студенттерге АҚШ зертханаларындағы жазғы машықтанудан өтуге демеушілік көмек көрсету бағдарламасы туралы Ережелері – 2016 жыл

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕЛЕР

1.1. Академик Шахмардан Есенов атын. ғылыми-білім беру Қорының (әрі қарай - Қор), АҚШ зертханаларында жазғы машықтанудан өту демеушілік көмек көрсету бағдарламасы (әрі қарай - Бағдарлама) болашақта АҚШ-тың жоғарғы оқу орындарының докторантурасына түсуді көздейтін, мемлекетіміздің ғылыми зерттеу саласының дамуын қалайтын талантты Қазақстандақ жастарды іздеу, іріктеу және демеумен айналысуға бағытталған.

1.2. Осы ережелерде аталған “Демеушілік көмек” термині әрбір қаржы алушыға 7000 АҚШ долларынан артық емес өтеусіз ақшалай төлемді білдіреді. Төлем берілген күнгі валюта бағамы бойынша саналады. Бұл бөлінген ақша АҚШ-та орналасқан ғылыми және зерттеу зертханаларында жазғы машықтанудан өтуге арналған.

1.3. Қазіргі таңда талантты жастарға докторантураға түсу және Ph.D дәрежесіне алу үшін ғылыми және зерттеу жұмыстарын жүргізу тәжірибесінің болуы міндетті шартқа айналғанын түсінгендіктен, Қор осы бағдарламаны ұйымдастыруда. Бұл бағдарламаның дамуы Қордың отандық ғылыми кадрларды дайындаудағы бір үлесі;

1.4. Бағдарлама Shakhmardan Yessenov Foundation ғылыми-білім беру Қоры бастамасымен қаржыландырылады.

1.5. Бұл бағдарлама байқаудың екі кезеңінен сәтті өткен ең мықты 10 студентке 2016 жылының жазында АҚШ зертханаларында машықтанудан өтуге мүмкіндік береді.

1.6. Бағдарлама қатысушылары - Қазақстан жоғары оқу орындарында техникалық және жаратылыстану мамандықтарында 2, 3-курста оқитын, Қазақстан Республикасы азаматы болып табылатын студенттер.

1.7. Ph.D дәрежесі – Батыс білім беру жүйесінің аспирантурасы мен отандық ғылым кандидаты дәрежелерімен пара-пар. Дәреже атауы философиямен байланыссыз (тек тарихи) және барлық ғылыми салаларда беріледі, мысалы, әдебиет бойынша философия докторы немесе физика ғылымының докторы. АҚШ-та бұл дәреже ең жоғарғы ғылыми дәреже болып саналады.

2. БАҒДАРЛАМАНЫҢ ЖҮЗЕГЕ АСЫРЫЛУ КЕЗЕҢДЕРІ:

2.1. Қордың бұл демеушілік бағдарламасы ұзақ мерзімді болып саналады және бірнеше кезеңде жүзеге асырылады.

2.2. Бірінші кезең - Бағдарлама қатысушыларын іріктеу кезеңі. Бұл кезеңде негізгі пәндер бойынша жоғары білімі бар, болашақта ғылыми жұмыстарға қатысуға қызығушылық көрсеткендер, өздерінің ғылыми жұмыстардағы (олимпиадалар, конференциялар, зерттеулер) жетістіктерін дәлелдегендер және ағылшын тілі деңгейі жақсы қатысушылар іріктеліп, келесі кезеңге өтеді.

2.3. Екінші кезең - Дайындық кезеңі және жазғы машықтану бағдарламасына түсу. Бұл кезең барысында байқау іріктеуінен өткен қатысушылар Бағдарламаға түсу дайындық үдерісінен өтеді:

- 1) Бірнеше сәйкес бағдарламалар ізделінеді;
- 2) Қажетті құжаттар дайындалады (эссе, пікірлер мен ұсыныстар, ғылыми жұмыстардың аудармалары және т.б.);
- 3) Профессорлармен хат жазысып, байланыс орнатылады;
- 4) Нәтижелерін күтеді;

Бұл кезеңде Бағдарламаның әдейі дайындалған және талапкерлерге көмек беретін кеңес берушілер тобы демеу көрсетеді.

3. БАҒДАРЛАМА ҚАТЫСУШЫЛАРЫН ІРІКТЕУ БАЙҚАУЫ:

3.1. Конкурсқа қатысушыларға арналған талаптар:

1) Қазақстандық азаматтығы бар жоғары оқу орындарының техникалық және ғылыми-жаратылыстану мамандықтары бойынша 2, 3-курс бакалавриат студенттері байқау қатысушылары бола алады.

2) Үміткерлердің негізгі пәндер бойынша үлгерімі “жақсы” және “өте жақсы” болуы міндетті. Бұл бағаларды куәландыратын сынақ кітапшасының түпнұсқасы мен көшірмесі және студент оқитын жоғарғы оқу орнының ректорынан немесе проректорынан ұсыныс хаты болуы қажет.

3) Үміткер мектепте оқу кезеңінде олимпиадалар мен ғылыми жұмыс жарыстарында жетістіктер иегерлері болуы, сонымен қатар орта білім аттестатының орташа бағасы жоғары болуы тиіс. Бұл жетістіктер дипломдар, марапаттау хаттары, сертификаттар мен аттестаттардың түпнұсқалары мен көшірмелерімен куәландырылуы қажет.

4) Үміткердің ағылшын тілін білу деңгейі intermediate-тен төмен болмауы керек. Егер үміткердің аталған құжаттарды көрсету мүмкіндігі болмаса, оған тиісті тесттен өту мүмкіндігі беріледі.

5) Үміткердің нақты ғылыми саласына деген қызығушылығы болуы және Қорға сәйкес дәлелдемелер көрсетуі қажет: өзінің ғылыми мақалалары, материалдар, қандай да бір зерттеулердің нәтижелері және т.б.

6) Сонымен қатар, үміткер өзінің Ph.D бағдарламасына түсу қызығушылығы мен болашақта ғылыми жұмыспен айналысу құштарлығын негіздеп, баяндайтын эссе жазуы керек.

3.2. 2015 жылғы Бағдарламаға қатысқан демеушілік көмек иегерлері, 2016 жылғы бағдарламаға қатысу мүмкіндігінен айрылады.

3.3. ІРІКТЕУДІ ЖҮРГІЗУ ТӘРТІБІ:

Іріктеу екі кезеңде жүргізіледі:

1) Өтінімдер қабылдау:

20.11.2015 ж. мерзіміне дейін Қорға сәйкес түрде толтырылған өтінім тапсырылуы керек. Өтінімге қосымша келесі құжаттарды тапсыру қажет:

1. Жеке куәлік көшірмесі;
2. Сынақ кітапшасының көшірмесі (барлық сессияларды қоса);
3. Орта білім аттестаты мен оның қосымшасының көшірмесі;
4. Ғылыми жұмыс жарыстары бойынша дипломдар, сертификаттар көшірмелері;
5. “Маған Ph.D дәрежесі... үшін қажет” тақырыбына шығарма;
6. Жоғары Оқу Орнының проректоры немесе ректорынан мінездеме.

- Өтініш пен қажетті құжаттарды Қор кеңсесіне келесі мекен-жай бойынша жіберіңіздер: Алматы қ. 050040, Аль-Фараби даңғылы, 36, «AFD» БО, 4-қабат, +7 727 349 4004, +7 727 349 4005, info@yessenovfoundation.org, yessenovfoundation.org

- Бұл кезеңде студенттердің академиялық үлгерімдері, өтінімдерінің толтырылу сапасы, жетістіктері және ғылыми жұмыстармен айналысуға деген құлшынысы бойынша іріктеу жүргізіледі;

2) Тренинг негізінде іріктеу/Интервью:

- Тренингке/интервьюге өтінімдерін уақытылы жіберген және бірінші іріктеу кезеңінен сәтті өткен студенттер жіберіледі.

- Тренинг және интервью үміткердің жеке тұлғалық қасиеттерін анықтау үшін өткізіледі.

- Тренинг/интервью 2015 жылы 01-10 желтоқсан аралығында өткізіледі.

3.4 Байқаудың іріктеу кезеңінен өткен студенттер Бағдарлама қатысушылары атанып, келесі дайындық кезеңіне өтеді.

4. Дайындық кезеңі және бағдарламаға түсу.

4.1. Байқау іріктеуінен өткен Бағдарлама қатысушылары Қор бапкерлері және кеңес берушілерімен жұмыс жасау мүмкіндігін иеленеді.

4.2. Қор кеңесшілері келесі бағыттар бойынша тренингтер өткізеді:

- 1) сәйкес шәкіртақы бағдарламаларын бірге таңдау мен іздеу;
  - 2) қажетті құжаттарды дайындап, жіберу;
  - 3) Университеттер мен зертханалар профессорларымен хат алмасу;
  - 4) Лидерлік, стресске қарсы тұра алу, қарым-қатынас қасиеттерді дамытуға бағытталған жалпы тренингтер;
- 4.3. Осы жұмыс барысында Бағдарлама қатысушылары АҚШ зертханаларында машықтану үшін өтінім мен құжаттарын жібереді.

4.4. Бұл жұмыс нәтижелері бойынша қойылған мерзімге дейін Бағдарлама Қатысушысы Қорға таңдалған бағдарлама бойынша түсуі туралы нәтижелерін хабарлауға міндетті;

5. БАҒДАРЛАМАНЫҢ КЕҢЕСШІЛЕР ТОБЫ

5.1. Кеңесшілер тобы бүгінгі таңда АҚШ-та оқып жүрген Қазақстандық жас ғалымдардан тұрады;

5.2. Бағдарлама кеңесшілерінің міндеттері:

5) Бағдарлама Қатысушыларына уақытылы мастер – класстар жүргізу;

6) Бағдарламаның әр қатысушысына 5 реттен кем емес кеңес беруді;

7) Қатысушылардың сынақ мерзімін өтуіне өтінім беру үдерісіне жәрдемдесу және белсенді қатысу;

8) Кеңес берушілер тек кеңес берумен айналысада. Бағдарлама қатысушыларының орнына өтінім үлгілерін толтыру, шығармы жазу сияқты және басқа да Бағдарлама Қатысушының ізденісіне тікелей немесе қосалқы әсер ететін әрекеттер жасай алмайды;

5.3. Кеңесшілер Отандық жастардың мүмкіндіктерінің артуына бағытталған жұмысты ақысыз жүргізеді.

5.4. Қор бағдарлама қатысушыларының қосымша дағдылары мен білімін дамыту мақсатында ақылы немесе ақысыз негізде бапкерлер мен психологтарды сәйкес тренингтер жүргізуге жұмысқа шақыруға құқылы.

6. БАҒДАРЛАМАНЫҢ ҚАТЫСУШЫЛАРЫН ІРІКТЕУ БАЙҚАУЫ

6.1. АҚШ зертханаларында машықтануға шақыру алған Бағдарлама Қатысушылары автоматты түрде Демеушілік көмек алушыларды іріктеу байқауының соңғы қорытынды кезеңіне өтеді;

6.2. Дайындық үдерісі кезінде өздерін талапшыл, мақсатқа ұмтылғандығын және басқа да жақсы жақтарынан көрсеткен ең үздік 10 (он) Бағдарлама Қатысушы демеушілік көмегіне ие болады.

6.3. Демеушілік көмекті беру шешімін Байқау Комиссиясы, Қордың жауапты өкілдері, Бағдарламаның кеңес берушілер тобының өкілдері және шақырылған бапкерлер мен сарапшылар бірлесіп қабылдайды;

6.4. Қор құрылтайшысы бекіткен, Байқау Комиссия және Қамқоршылар Кеңесі мүшелерімен мақұлданған Байқау Жеңімпаздарының тізімі Қор сайтында ресми түрде жарияланады;

6.5. Қор демеушілік көмекті бермеу себептерін түсіндірмеуге құқылы.

7. ДЕМЕУШІЛІК КӨМЕКТІ БЕРУ

7.1. Ақшалай қаражат Конкурс жеңімпаздарына Демеушілік көмек Келісімшарты негізінде беріледі.

7.2. АҚШ зертханасында жазғы машықтануға қатысу үшін берілетін қаражат Бағдарлама Қатысушыларының жол жүру, тұру, тамақтану шығындарын қамтиды. Тамақтану және көлік шығысын қамтитын белгіленген мөлшерлеме күніне 40 АҚШ Долларын құрайды.

7.3. Демеушілік көмек қаражат алушының жеке есеп шотына аударылады немесе кассадан беріледі.

7.4. Демеушілік көмек Келісімшартына қол қойған қаражат алушы келесі шарттарды орындауға тиіс:

1) АҚШ зертханасының ережелері мен қойылған мерзімдеріне сәйкес сынақ мерзімін өту;

2) Барлық берілген жұмыстарды толық жауапкершілікпен орындау;

3) Өтіп жатқан сынақ нәтижелерін сәйкес есептеме түрінде Қорға үнемі хабарлап отыру.

Ережелерге қосымша ақпарат:

1. Ph.D дәрежесі – Батыс білім беру жүйесінің аспирантурасы мен отандық ғылым кандидаты дәрежелерімен пара-пар. Дәреже атауы философиямен байланыссыз (тек тарихи) және барлық ғылыми салаларда беріледі; мысалы, әдебиет философия докторы немесе физика ғылымының докторы. АҚШ-та бұл дәреже ең жоғарғы ғылыми дәреже болып саналады.

2. Докторантураға түсу үшін АҚШ жоғарғы оқу орындары келесі талаптар қояды:

- GRE және TOEFL сертификаттары;

- Орта немесе жоғарғы білімі жайлы құжаты (бағдарлама талаптарына сәйкес ең төменгі дәреже бакалавриат болып табылады);

- АҚШ профессорларынан мінездеме хаттар/ұсыныс хаттар;

- АҚШ және Еуропа ғылыми зертханаларында жүргізген ғылыми-зерттеу жұмыстары, жұмыс тәжірибесі мен жетістіктері туралы куәліктері;
- Шығарма жазу;
- Қабылдау емтихандары мен интервью.

Отандық студенттерге машықтанудан өту мүмкіншілігі болашақта өздері жеке түрде докторантураға түсіп, ғылыми қасиеттерін дамытуға мүмкіндік береді.

3. Машықтанудан өту бағдарламасы келесі мақсаттарға бағытталған:

- Студенттерге АҚШ –тың алдыңғы қатарлы ғылыми зертханаларында сынақ өту мүмкіндігін береді;
- Отандық ғалымдардың дайындық деңгейлерін АҚШ-тың алдыңғы қатарлы Жоғары оқу орындарында сапалы әрі қолайлы жағдайларда оқыту арқылы жоғарылату;

4. Shakhmardan Yessenov Foundation Ғылыми-білім беру Қоры екі бағдарлама іске асыра бастауда, олар ғылыми-жаратылыстану және техникалық бағыттарда Қазақстанның талантты жастарының Ph.D ғылыми дәрежесін алуға бағытталған:

1. Болашақта Ph.D бағдарламасына түсуді қалайтын студенттер үшін АҚШ-та жазғы машықтанудан өту бағдарламасы;
2. Ph.D дәрежесін алуға арналған Демеушілік көмек беру бағдарламасы.